

WK-I.431.5.2025.RZ

Wystąpienie pokontrolne

Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

Starostwo Powiatowe w Człuchowie¹ (dalej: Starostwo)

Przedmiot kontroli:

Realizacja zadań wynikających z ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej w zakresie obowiązku przygotowania przez starostów systemu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Okres objęty kontrolą:

Od 1 stycznia 2025 r. do 30 kwietnia 2025 r.²

Podstawa prawna przeprowadzenia kontroli:

Kontrola planowa, w trybie zwykłym, na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie³.

Data rozpoczęcia i zakończenia kontroli:

Od 7 maja 2025 r. do 9 maja 2025 r.

Kierownik jednostki kontrolowanej:

Aleksander Gappa – Starosta Powiatu Człuchowskiego (dalej: Starosta) wybrany na kadencję 2024-2029, Uchwałą nr II/6/2024 Rady Powiatu Człuchowskiego z dnia 15 maja 2024 r. w sprawie wyboru Starosty Powiatu Człuchowskiego⁴.

Skład zespołu kontrolującego:

Roman Zanewycz – główny specjalista, kierownik zespołu kontrolującego;
Piotr Guz – starszy inspektor wojewódzki, członek zespołu kontrolującego.

¹ Al. Wojska Polskiego 1, 77 - 300 Człuchów

² W tym z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność

³ t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 428

⁴ Uchwała Nr II/6/2024 Rady Powiatu Człuchowskiego, akta kontroli str. 335-336

Informacje wstępne:

W celu zapewnienia równego dostępu do wymiaru sprawiedliwości wszystkim mieszkańcom Polski uchwalona została ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej⁵ (dalej: unpp). Była to pierwsza regulacja prawna, która określiła organizację systemu nieodpłatnej pomocy oraz główne zasady jej udzielania. Ustawa z dnia 15 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw⁶ wprowadziła do systemu nieodpłatnej pomocy nieodpłatne poradnictwo obywatelskie oraz nieodpłatną mediację. Blisko dwa lata później ustawą z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2⁷ umożliwiono korzystanie z porad nieodpłatnej pomocy w czasie pandemii w trybie zdalnym, czyli przy użyciu środków komunikowania się na odległość. Aktualnie do uzyskania pomocy uprawniona jest każda osoba fizyczna, która złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Poza tym pomoc przysługuje także przedsiębiorcom samozatrudnionym, czyli takim, którzy prowadzą jednoosobową działalność gospodarczą. Ustawa nakłada również na powiaty obowiązek realizacji zadań z zakresu edukacji prawnej. Wdrożony system⁸ gwarantuje bezpłatny dostęp do darmowych porad prawnych oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w lokalnych społecznościach.

Zgodnie z § 30 ust. 5 pkt 2 ppkt f Regulaminu Organizacyjnego Starostwa⁹ Wydział Organizacyjny odpowiedzialny jest za wykonanie zadań Starosty wynikających z ustawy unpp. Na dzień przeprowadzenia czynności kontrolnych stwierdzono wakat na stanowisku odpowiedzialnym za realizację ww. zadań. W związku z powyższym obowiązki wykonania przedmiotowych zadań zostały powierzone, w ślad za pismem Starosty z dnia 3 czerwca 2025 r., Sekretarzowi Powiatu Człuchowskiego pełniącemu jednocześnie nadzór nad Wydziałem Organizacyjnym¹⁰. Do kontroli nie przedstawiono zakresu obowiązków Sekretarza Powiatu. Starosta pismem z dnia 3 czerwca 2025 r. wyjaśnił, iż: "... Zakres obowiązków Sekretarza Powiatu wynika z Regulaminu Organizacyjnego Starostwa Powiatowego w Człuchowie, który stanowi załącznik nr 1 do uchwały nr 646/108/2028 Zarządu Powiatu Człuchowskiego z dnia 27 lipca 2023 roku w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Starostwa

⁵ t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1534

⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 1467

⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 875

⁸ Od początku roku 2016 na terenie całej Polski zaczął funkcjonować system darmowej pomocy prawnej. Jest to rezultat wejścia w życie ustawy przygotowanej w Ministerstwie Sprawiedliwości zakładającej stworzenie ogólnopolskiego systemu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej.

⁹ Regulamin Organizacyjny - Uchwała nr 646/108/2023 Zarządu Powiatu Człuchowskiego z dnia 27 lipca 2023 r. w sprawie Uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Starostwa Powiatowego w Człuchowie, akta kontroli str. 71-108, zmieniony Uchwałą nr 50/2024 Zarządu Powiatu Człuchowskiego z dnia 19 sierpnia 2024 r. w sprawie zmiany Regulaminu Organizacyjnego Starostwa Powiatowego w Człuchowie, akta kontroli str. 109-112

¹⁰ Pismo Starosty Człuchowskiego z 3 czerwca 2025 r., akta kontroli str. 813-898

Wydział Kontroli

Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku
ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk
tel.: 58 30 77 368, e-mail: wk@gdansk.uw.gov.pl
<https://www.gov.pl/web/uw-pomorski>

Powiatowego w Człuchowie ...” Należy zauważyć, iż Starosta dopełnił obowiązku wynikającego z art. 12 ust. 1 unpp i 30 września 2024 r. upoważnił¹¹ Sekretarza Powiatu do przekazywania w imieniu Starosty Człuchowskiego zbiorczych informacji o wykonaniu zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej na obszarze powiatu.

Ustalenia:

1. Przygotowanie systemu nieodpłatnej pomocy prawnej do funkcjonowania w roku 2025

Liczbę punktów przypadającą na dany powiat oblicza się według reguły określonej w art. 20 ust. 4 unpp. Zgodnie z powyższym powiat człuchowski zobowiązany był uruchomić dwa punkty nieodpłatnej pomocy¹². Stosownie do art. 11 ust. 1 unpp, powiat powierza połowę punktów do prowadzenia adwokatom i radcom prawnym z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, a połowę organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Zgodnie z pkt 1a ww. artykułu, jeżeli na powiat przypadają dwa punkty, adwokatom lub radcom prawnym powierza się prowadzenie jednego punktu, a prowadzenie drugiego powierza się organizacji pozarządowej, która udziela nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczy nieodpłatne poradnictwo obywatelskie. Organizację pozarządową, zgodnie z art. 11 ust. 2 unpp wyłania się corocznie w otwartym konkursie ofert, o którym mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2023 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie ¹³ (dalej: udpp).

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, iż powiat człuchowski podjął działania zmierzające do powierzenia organizacji pozarządowej, prowadzącej działalność pożytku publicznego, prowadzenie jednego punktu w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz/lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w Debrznie. Działania te polegały na ogłoszeniu otwartego konkursu ofert, o którym mowa w ustawie udpp. 31 października 2024 r. Zarząd Powiatu Człuchowskiego podjął „Uchwałę Nr 83/2024 w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego w zakresie prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej w 2025 r.”¹⁴ Ustalono, iż ogłoszenie o konkursie, stanowiące załącznik do uchwały zawierało prawidłowo opisane zadanie polegające na prowadzeniu w Debrznie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz/lub świadczeniu

¹¹ Upoważnienie nr ORG.5330.7.2024 z 30 września 2024, akta kontroli str. 813-898

¹² Kwota dotacji i ilość punktów na 2025 r. – województwo pomorskie, akta kontroli str. 792 oraz strona: <https://www.gov.pl/web/nieodplatna-pomoc/wysokosc-dotacji-i-liczba-punktow-w-poszczegolnych-powiatach---podzial-na-rok-2025>

¹³ Dz. U. z 2024 r. poz. 1491 ze zm.

¹⁴ Uchwała nr 83/2024 Zarządu Powiatu Człuchowskiego, akta kontroli, str. 119-124

Wydział Kontroli

Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku
ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk
tel.: 58 30 77 368, e-mail: wk@gdansk.uw.gov.pl
<https://www.gov.pl/web/uw-pomorski>

nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz wykonaniu zadań z zakresu edukacji prawnej zgodnie z wymaganiami ustawy unpp. W ślad za zapisami pkt 3 ogłoszenia, nieodpłatna pomoc prawna oraz nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmować będzie również nieodpłatną mediację. Ww. zapisy ogłoszenia umożliwiały tym samym przystąpienie do konkursu zarówno organizacjom pozarządowym, które mogą świadczyć tylko jedną usługę npp lub npo, jak i obie usługi npp i npo. Należy w tym miejscu podkreślić, że stosownie do przepisów art. 11 ust. 2–2a unpp, organizację pozarządową wyłania się na prowadzenie punktów przeznaczonych na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W treści ogłoszenia, w części I - Przedmiot konkursu, w pkt 7 wskazano, iż w konkursie dopuszcza się możliwości złożenia ofert w następujących wariantach: 1) wariant I - udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, 2) wariant 2 - udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W ogłoszeniu, w części I pkt 5 wskazano również, że w ramach umowy, organizacja pozarządowa zobowiązana będzie do wykonywania, co najmniej 2 zadań z zakresu edukacji prawnej w formach określonych w art. 3b unpp. Ponadto w treści ogłoszenia, w części II – Termin i warunki składania ofert, w pkt 9 zawarto informację, o której mowa w art. 11 ust. 6b unpp, tj. o możliwości przedstawienia w ramach oferty dodatkowo porozumienia o wolontariacie zawartego z osobami, które będą wykonywały świadczenia w ramach prowadzonego punktu, w tym służyły asystą osobom mającym trudności w samodzielnej realizacji porad, w szczególności z powodu niepełnosprawności, podeszłego wieku albo innych okoliczności życiowych. Termin składania ofert wyznaczono zgodnie z wymogami art. 13 ust. 1 udpp do dnia 29 listopada 2024 r., tj. na co najmniej 21 dni przed terminem ich składania.

Ogłoszenie zostało zamieszczone 5 listopada 2024 r. zgodnie z zapisami art.13 ust. 3 udpp na stronie Biuletynu Informacji Publicznej (dalej: BIP)¹⁵, na stronie internetowej oraz na tablicy informacyjnej powiatu¹⁶. 20 grudnia 2024 r. Uchwałą nr 110/2024 Zarząd Powiatu Człuchowskiego dokonał wyboru organizacji pozarządowej, tj. Stowarzyszenia „Na rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno” z siedzibą w Debrznie, powierzając jej w roku 2025 prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie miasta Debrzno. Informacja o wynikach konkursu została zamieszczona w dniu 20 grudnia 2024 r. zgodnie z zapisami art.13 ust. 3 udpp na stronie BIP¹⁷, jednakże nie stwierdzono zamieszczenia wyników na stronie internetowej oraz na tablicy informacyjnej powiatu¹⁸. Starosta pismem z dnia 3 czerwca 2025 r. wyjaśnił, że „...

¹⁵ <https://bip.powiatczluchowski.org.pl/arttykul/zarzad-powiatu-czluchowskiego-oglasza-otwarty-konkurs-ofert-na-powierzenie-realizacji-zadania-p-1> oraz akta kontroli str. 121-124

¹⁶ akta kontroli str. 125-142

¹⁷ <https://bip.powiatczluchowski.org.pl/arttykul/zarzad-powiatu-czluchowskiego-zawiadamia-ze-w-wyniku-otwartego-konkursu-ofert-na-realizacje-zad>,

¹⁸ Pismo Starosty Człuchowskiego z dnia 3 czerwca 2025 r., akta kontroli str. 813-898

Wydział Kontroli

Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku
ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk
tel.: 58 30 77 368, e-mail: wk@gdansk.uw.gov.pl
<https://www.gov.pl/web/uw-pomorski>

informacja zamieszczona na stronie www.starostwo.czluchow.org.pl, z uwagi na upływ czasu, uległa samoczynnemu wygaśnięciu”.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że na terenie powiatu człuchowskiego znajdują się uruchomione z dniem 1 stycznia 2025 r. dwa punkty świadczące nieodpłatną pomoc prawną/nieodpłatne poradnictwo obywatelskie:

- punkt nieodpłatnej pomocy prawnej w Człuchowie, przy al. Wojska Polskiego 5, w budynku Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (dalej: PCPR), prowadzony przez adwokatów z Okręgowej Rady Adwokackiej (dalej: ORA) i radców prawnych z Okręgowej Izby Radców Prawnych (dalej: OIRP) w Koszalinie, zlokalizowany na I piętrze, czynny w: poniedziałek w godz. 11.30-15.30, we wtorek, środę i czwartek w godz. 15.00-19.00 oraz w piątek w godz. 08.00-10.00 i 15.30-17.30,
- punkt nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w Debrznie, przy ul. Ogrodowej 26, znajdujący się obok budynku Ośrodka Pomocy Społecznej, zlokalizowany na parterze, czynny w poniedziałek i piątek w godz. 08.00-12.00, we wtorek w godz. 12.30-14.30 i godz. 16.00-18.00, w środę w godz. 12.30-16.30 oraz we czwartek w godz. 12.00-14.00 i 15.15-17.15.

W toku kontroli ustalono, że Starosta posiada tytuł prawny do obu lokali, w których świadczone są usługi z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej/nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Lokal znajdujący się w budynku PCPR w Człuchowie znajduje się w zasobach powiatu człuchowskiego natomiast¹⁹ lokal w Debrznie użytkowany jest na podstawie porozumienia²⁰ zawartego pomiędzy Miastem i Gminą Debrzno a Powiatem Człuchowskim.

Na podstawie dokonanych ustaleń kontrolowany obszar oceniono **pozytywnie**.

2. Umowy oraz nadzór nad ich realizacją

W celu realizacji zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, zgodnie z art. 10 unpp, 5 listopada 2024 r.²¹ powiat człuchowski zawarł porozumienie z OIRP i ORA w Koszalinie²².

Ustalono, że 30 grudnia 2024 r. powiat człuchowski zawarł 2 umowy z adwokatem²³ oraz 2 umowy z radcą prawnym²⁴. Przedmiotem ww. umów jest świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej w 2025 r. w punkcie zlokalizowanym w Człuchowie przy al. Wojska Polskiego 5. Analiza zapisów ww. umów wykazała, że zostały one sporządzone

¹⁹ Uproszczony wypis z Rejestru Gruntów z dnia 6 maja 2025 r., akta kontroli str. 219-220

²⁰ Porozumienie zawarte w dniu 15 grudnia 2015 r. pomiędzy Powiatem Człuchowskim a Miastem i Gminą Debrzno w sprawie nieodpłatnego udostępnienia Powiatowi lokalu przy ul. Ogrodowej 26 w Debrznie, akta kontroli str. 213-218

²¹ W porozumieniu wskazano datę zawarcia 5 listopada 2023 r. – z uwagi na zapisy w dalszej części dokumentu, z których jednoznacznie wynika, że porozumienie dotyczy udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej w 2025 r. a zawarte zostało w 2024 r. kontrolujący uznali ww. błąd za oczywistą omyłkę pisarską

²² Porozumienie z ORA i OIRP z 5 listopada 2024 r., akta kontroli str. 207-212

²³ Umowy z adwokatem, akta kontroli str. 247-254 i 255-262

²⁴ Umowy z radcą prawnym, akta kontroli str. 231-238 i 239-246

Wydział Kontroli

Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku
ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk
tel.: 58 30 77 368, e-mail: wk@gdansk.uw.gov.pl
<https://www.gov.pl/web/uw-pomorski>

z uwzględnieniem elementów określonych w art. 6 ust. 2 pkt 1-7 unpp, za wyjątkiem pkt 3 i 6a, które określają sposób korzystania z lokalu oraz sposób organizowania w punkcie spotkania z mediatorem. Starosta ustosunkowując się do powyższego wyjaśnił: „... Powiat Czulchowski w dniu 22 maja 2025 r. zawarł z Wykonawcami (adwokatami i radcami prawnymi) aneksy precyzujące kwestie sposobu korzystania z lokalu oraz organizowania w punkcie spotkań z mediatorem, odpowiednio dla Wykonawców świadczących w punkcie usługę mediacji i usługi tej nie świadczących”²⁵.

Ponadto w §2 ust 5 omawianych umów zawarte zostało oświadczenie zleceniodawcy, że lokal w którym udzielana będzie pomoc prawna zapewnia: dostęp do sieci energetycznej, telefonicznej i teleinformatycznej, a także właściwe warunki oczekiwania osób oczekujących na uzyskanie pomocy prawnej oraz wydzielone pomieszczenie z dostępem dla osób niepełnosprawnych, umożliwiające zachowanie dyskrecji. Natomiast §2 ust 7 obliguje zleceniodawcę do zapewnienia niezbędnego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem (laptop z dodatkowym monitorem, drukarka z funkcją ksero, dostęp do internetu) telefonu komórkowego i niszczarki do dokumentów.

Zarząd Powiatu Czulchowskiego Uchwałą Nr 110/2024 z dnia 20 grudnia 2024 r.²⁶ dokonał wyboru oferty organizacji pozarządowej Stowarzyszenia „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno”, której powierzono realizację zadania publicznego polegającego na prowadzeniu punktu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej w 2025 r. na terenie miasta Debrzno. Zgodnie z art. 11 ust 12 pkt 1 unpp organizacja pozarządowa winna być wyłoniona w terminie do 30 listopada roku poprzedzającego rok, którego dotyczy powierzenie prowadzenia punktu. Starosta ustosunkowując się do powyższego wyjaśnił, że w odpowiedzi na ogłoszenie otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego, polegającego na prowadzeniu w 2025 r. punktu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej w Debrznie, wpłynęła w dniu 29 listopada 2024 r. jedna oferta, której wyboru dokonano 20 grudnia 2024 r. Celem wprowadzenia przepisu art. 11 ust 12 pkt 1 unpp jest nieprzerwane zapewnienie udzielania przez wykwalifikowane podmioty nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji. Przepisy te stanowią, że w przypadku, kiedy do 30 listopada nie zostanie wyłoniona organizacja pozarządowa, starosta przekazuje dziekanom okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych informacje, na podstawie których wskazują oni odpowiednio adwokatów lub radców prawnych, wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej. Starosta wskazał, że w przypadku Powiatu Czulchowskiego taka sytuacja, polegająca na zagrożeniu zapewnienia ciągłości udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji nie zachodziła. Na dzień 30 listopada 2024 r. Powiat Czulchowski dysponował

²⁵ Pismo Starosty Czulchowskiego z 28 maja 2025 r., akta kontroli str. 784-791

²⁶ Uchwała nr 110/2024 Zarządu Powiatu Czulchowskiego, akta kontroli str. 171-174

Wydział Kontroli

Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku
ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk
tel.: 58 30 77 368, e-mail: wk@gdansk.uw.gov.pl
<https://www.gov.pl/web/uw-pomorski>

ofertą złożoną przez Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno – partnera, którego dotychczasowa wieloletnia współpraca gwarantowała, że będzie on w stanie wywiązywać się ze wszystkich nałożonych ustawą obowiązków i realizacja zadania publicznego zostanie wykonana prawidłowo oraz będzie starannie udokumentowana i rozliczona²⁷.

Nie można przyjąć powyższych wyjaśnień, ponieważ ustawodawca wprost wskazał, iż wybór organizacji pozarządowej, której powierzone zostanie prowadzenie punktu w roku 2025 winien być dokonany do 30 listopada 2024 r. Zaznaczyć również należy, że konsekwencją nie dokonania wyboru organizacji pozarządowej w terminie jest obowiązek zastosowania art. 10 ust 2 unpp, tzn. na podstawie informacji przekazanej przez starostę dziekan okręgowej rady adwokackiej lub dziekan rady okręgowej izby radców prawnych wskazuje odpowiednio adwokatów lub radców prawnych, wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej. Wyżej określona norma prawna jest obligatoryjna i tym samym nie daje swobody wyboru jej stosowania w zależności od oceny zagrożenia polegającego na nieuruchomieniu punktu wraz z początkiem stycznia danego roku.

30 grudnia 2024 r. powiat człuchowski zawarł umowę ze Stowarzyszeniem „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno”, na realizację przedmiotowego zadania publicznego wraz z realizacją zadania z zakresu edukacji prawnej zgodnie z formą przedstawioną w ofercie²⁸. Analiza umowy wykazała, że została sporządzona w oparciu o art. 11 ust. 7 unpp, w swych zapisach odnosząc się do elementów zwartych w art. 6 ust. 2 pkt 1, 1a i 3-6b unpp, za wyjątkiem pkt 3 który określa sposób korzystania z lokalu. Ustalono ponadto, że stosownie do §1 pkt 9 umowy to organizacja pozarządowa zapewnia niezbędny sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem oraz pozostałe wyposażenie lokalu umożliwiające bezpieczne przechowywanie dokumentów. Starosta ustosunkowując się do powyższego wyjaśnił: „Zgodnie z przedłożoną w dniu 29 listopada 2024 r. ofertą Stowarzyszenia Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno z siedzibą w Debrznie na realizację zadania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji Wykonawca ten wskazał zasoby rzeczowe (str. 25 oferty), jak w zawartej w następstwie tej oferty umowie z dnia 30 grudnia 2024 r. (§ 1 ust 9 umowy). Tak więc nie doszło do nałożenia przez Powiat Człuchowski na Wykonawcę obowiązku zapewnienia wyposażenia punktu, bowiem Wykonawca zobowiązał się do tego dobrowolnie, a Powiat Człuchowski to rozwiązanie zaakceptował, co znalazło wyraz w zawartej umowie”²⁹.

Podkreślić należy, iż obowiązująca regulacja prawna³⁰ nakłada obowiązek przygotowania i wyposażenia lokali przez powiat dla celów prowadzenia punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w niezbędne urządzenia określone w § 5 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia. To na ww. organie samorządu

²⁷ Pismo Starosty Człuchowskiego z 28 maja 2025 r., akta kontroli str. 784-791

²⁸ Umowa ze Stowarzyszeniem „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno”, akta kontroli 195-206

²⁹ Pismo Starosty Człuchowskiego z 28 maja 2025 r., akta kontroli str. 784-791

³⁰ art. 8 ust. 1 unpp

terytorialnego spoczywa obowiązek przygotowania i wyposażenia lokali, w których będzie udzielona nieodpłatna pomoc prawna oraz/lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

Dodatkowo w §1 pkt 7 umowy zawarto zapisy, z których wynika, że organizacja pozarządowa zapewnia lokal, w którym będzie udzielana pomoc prawna: „Zleceniobiorca oświadcza, że lokal, w którym będzie udzielana pomoc prawna zapewnia: - dostęp do sieci energetycznej, telefonicznej, teleinformatycznej, - właściwe warunki oczekiwania osób ubiegających się o uzyskanie pomocy prawnej, - wyodrębnione pomieszczenie umożliwiające zachowanie dyskrecji przy udzielaniu pomocy prawnej, - stół wraz z miejscami siedzącymi dla, co najmniej czterech osób, - dostęp dla osób niepełnosprawnych”. Jest to sprzeczne z porozumieniem zawartym 31 grudnia 2015 r. pomiędzy Powiatem Człuchowskim a Miastem i Gminą Debrzno.³¹ W § 2 ust 1 ww. porozumienia zawarto zapis, iż to Gmina zobowiązuje się nieodpłatnie udostępnić Powiatowi lokal będący w zasobach Gminy o powierzchni 23 m², położony w Debrznie przy ul. Ogrodowej 26, na potrzeby prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej. Starosta wyjaśnił: „W świetle porozumienia ... lokal położony w Debrznie, przy ul. Ogrodowej 26, jest w wyłącznym posiadaniu Powiatu Człuchowskiego, który udostępnia ten lokal na potrzeby prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji (§ 2 porozumienia). Tak więc to Powiat Człuchowski, jako zleceniodawca, zapewnia wykonawcy - Stowarzyszeniu „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno” – lokal, spełniający warunki opisane w § 1 ust 7 umowy zawartej z tym Wykonawcą. Użyty w tym ustępie zwrot «Zleceniobiorca zapewnia» należy potraktować, jak oczywistą omyłkę pisarską, bowiem, to Powiat Człuchowski, jako Zleceniodawca w zawartej umowie zapewnia dostęp do lokalu opisany w § 1 ust 7 tej umowy.”³²

Analiza umów zawartych z adwokatami i radcami prawnymi wykazała, że kwestia kontroli wykonania zadania publicznego została szczegółowo uregulowana w § 8, na mocy którego Starosta zastrzegł sobie prawo do kontroli zarówno w siedzibie zleceniobiorcy, jak i w miejscu realizacji zadania publicznego. W odpowiedzi na pytanie dot. podejmowanych działań kontrolnych Starosta wskazał, iż kontrola punktu nieodpłatnej pomocy prawnej, prowadzonego przez adwokatów oraz radców prawnych odbywa się na bieżąco (co najmniej raz w tygodniu) poprzez kontrolę stanu lokalu, stanu urządzeń do obsługi nieodpłatnej pomocy prawnej i dodrukowywanie kart nieodpłatnej pomocy prawnej. Dodatkowo nie odnotowano zgłoszeń dotyczących działalności ww. punktu lub punktualności dyżurów³³. Natomiast w zakresie dokumentowania wyżej opisanych czynności Starosta wyjaśnił, że kontrole dokonywane i dokumentowane są za pomocą formularza³⁴.

³¹ Akta kontroli str. 213-218

³² Pismo Starosty Człuchowskiego z 28 maja 2025 r., akta kontroli str. 784-791

³³ Pismo Starosty Człuchowskiego z 21 marca 2025 r., akta kontroli str. 34-38

³⁴ Pismo Starosty Człuchowskiego z 3 czerwca 2025 r., akta kontroli str. 813-898

Wydział Kontroli

Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku
ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk
tel.: 58 30 77 368, e-mail: wk@gdansk.uw.gov.pl
<https://www.gov.pl/web/uw-pomorski>

W związku z tym, iż załączony formularz jest wyłącznie wzorem druku do wypełnienia i nie stanowi dokumentacji potwierdzającej wykonywanie w okresie kontroli wskazanych czynności, zaleca się zwiększenie nadzoru nad działalnością punktu nieodpłatnej pomocy prawnej w Człuchowie wraz z jednoczesnym dokumentowaniem podejmowanych działań.

Stosownie do art. 11 ust. 8 i 8a unpp to na staroście ciąży obowiązek kontrolowania wykonywania umowy przez organizację pozarządową na zasadach określonych w udpp³⁵. W § 8 umowy zawartej na 2025 r. z organizacją pozarządową, określone zostały zasady dotyczące kontroli realizacji omawianego zadania publicznego. Starosta w odpowiedzi na pytanie czy podejmował ww. czynności kontrolne, wyjaśnił: „Zgodnie z przepisami art. 17 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie organ administracji publicznej zlecający realizację zadania publicznego może dokonywać kontroli i oceny realizacji zadania, w szczególności: stopnia realizacji zadania, efektywności, rzetelności i jakości realizacji zadania, prawidłowości wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania, prowadzenia dokumentacji związanej z realizowanym zadaniem, a także punktualności dyżurów. W związku z tym tutejsze Starostwo zobowiązało zleceniobiorców do przekazywania do 10 dnia następnego miesiąca kalendarzowego dokumentacji zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej, tj. kart nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, na podstawie których (w formie sprawozdań) dokonuje się kontroli i oceny stopnia realizacji zadania, efektywności, rzetelności i jakości realizacji zadania oraz prawidłowości prowadzenia dokumentacji związanej z realizowanym zadaniem ”³⁶.

W tym miejscu zauważyć należy, że kontrola Kart pomocy część A, przeprowadzona w oparciu o losowy dobór próby, wykazała iż ponad 52% kart zawiera zdawkowy opis sprawy i opis udzielonej pomocy³⁷.

Mając na uwadze powyższe uznano, że kontroli, o której mowa w art. 11 ust. 8 i 8a unpp nie przeprowadzano. Starosta wyjaśnił: „Tutejszy organ planuje kontrolę i ocenę realizacji zadania przez Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrno w szczególności w zakresie stopnia realizacji zadania, efektywności, rzetelności i jakości realizacji zadania, prawidłowości wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania, prowadzenia dokumentacji związanej z realizowanym zadaniem, po zakończonej kontroli w Starostwie Powiatowym w Człuchowie w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej”.

Reasumując podkreślić należy, że w ramach kontroli przeprowadzanej na podstawie art. 11 ust. 8 unpp starosta kontroluje wykonanie umowy przez organizację pozarządową,

³⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 1491ze zm.

³⁶ Pismo Starosty Człuchowskiego z 21 marca 2025 r., akta kontroli str. 34-38

³⁷ Więcej o kontroli Kart Pomocy w części: „Upowszechnienie wiedzy i kontrola świadczenia usług”

Wydział Kontroli

Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku
ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk
tel.: 58 30 77 368, e-mail: wk@gdansk.uw.gov.pl
<https://www.gov.pl/web/uw-pomorski>

na zasadach określonych w udpp. W toku tej kontroli starosta dokonuje również sprawdzenia, czy organizacja pozarządowa daje gwarancję należytego wykonania zadania, w szczególności w zakresie zapewnienia poufności, profesjonalnego i rzetelnego udzielania porad, a także czy w praktyce stosuje zadeklarowane standardy obsługi klientów i wewnętrzny system kontroli jakości (art. 11 ust. 8a unpp). W następstwie przeprowadzania czynności kontrolnych powinien powstać dokument, którym starosta poinformuje kontrolowaną organizację o wynikach kontroli, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości bądź uchybień, przekaże wnioski i zalecenia mające na celu usunięcie nieprawidłowości. Dodatkowo organizacja w wyznaczonym terminie powinna zostać zobowiązana do wykonania ewentualnych zaleceń, a następnie winna być zobowiązana do powiadomienia starosty o ich realizacji. Powyższe czynności stanowiłyby kompleksowe działania starosty zmierzające do rzetelnej oceny realizacji zadania publicznego zgodnie z art. 17 udpp

Na podstawie dokonanych ustaleń kontrolowany obszar oceniono **negatywnie**

3. Upowszechnianie wiedzy i kontrola świadczenia usług

Zgodnie z zapisami art. 9 ust. 4 unpp to starosta odpowiada za upowszechnianie wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wśród mieszkańców powiatu. W trakcie czynności kontrolnych ustalono, iż stosownie do § 5 ust. 3b i 3c rozporządzenia, informacje dotyczące działania systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, w tym funkcjonowania punktów npp i npo zostały zamieszczone na stronie BIP Starostwa³⁸. Kontrola wykazała także, iż Starosta wyznaczył bezpośredni numeru telefonu, który służy do dokonywania zapisów na porady, wraz z określeniem godzin, w trakcie których są przyjmowane zgłoszenia, a także możliwość zapisu samodzielnie za pośrednictwem internetu pod adresem: <https://www.gov.pl/web/nieodplatna-pomoc> oraz za pomocą poczty elektronicznej, co jest zgodne z zapisami art. 8 ust. 5 unpp oraz ww. § 5 ust 3b pkt 5 rozporządzenia.

Poza tym upowszechnianie wiedzy wśród mieszkańców powiatu realizowane jest poprzez udostępnianie informacji dot. działania systemu nieodpłatnej pomocy na stronie BIP Urzędu Miasta i Gminy Debrzno³⁹. Weryfikacja przedmiotowych informacji wykazała, iż są one nieaktualne w zakresie godzin przyjmowania punktów w Debrznie i Człuchowie. Nie stwierdzono natomiast zamieszczenia przedmiotowych informacji na stronach internetowych, a także w BIP pozostałych gmin powiatu. Starosta w piśmie z dnia 3 czerwca 2025 r. poinformował, że upowszechnianie wiedzy wśród mieszkańców powiatu realizowane było w styczniu i lutym 2024 r. poprzez przekazanie dla wszystkich gmin/miast powiatu człuchowskiego oraz jednostek takich jak: Komendy Powiatowej Policji, Powiatowego

³⁸<https://bip.powiatczluchowski.org.pl/artikel/nieodplatna-pomoc-prawna>

³⁹ <https://bip.debrzno.pl/403.html>,

Urzędu Pracy, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej czy PCPR, materiałów wraz z prośbą o informację zwrotną o sposobie ich wykorzystania. Starosta poinformował również, iż : „... Informacje zawarte w przekazanych materiałach pozostają aktualne, niemniej również w bieżącym roku przewidziana jest podobna akcja informacyjna.”⁴⁰

Stosownie do zapisów art. 8a ust. 4 unpp Starosta udostępnił w BIP listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 8a ust. 1 unpp. Przedmiotowa lista została także udostępniona na stronie internetowej powiatu człuchowskiego poprzez przekierowanie do strony BIP oraz na stronie BIP Urzędu Gminy Koczała⁴¹. Nie stwierdzono natomiast zamieszczenia przedmiotowej listy na stronach internetowych czy w BIP pozostałych gmin powiatu, a więc: Gminy Czarne, Gminy Przechlewo, Gminy Rzeczenica oraz gminy zarówno miejskiej, jak i wiejskiej Człuchów.

Uwzględniając potrzeby osób, o których mowa w art. 8 ust. 8 unpp, Starosta podał do publicznej wiadomości (w BIP) informację w zakresie zapewnienia mieszkańcom powiatu, możliwości skorzystania z usług npp i npo poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Upublicznił także informację, iż wizyty mogą być zorganizowane w miejscu zamieszkania tych osób lub w miejscu wyposażonym w urządzenie ułatwiające porozumiewanie się z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się lub w miejscu, w którym zapewnia się możliwość skorzystania z pomocy tłumacza języka migowego, a także w innym miejscu dostosowanym do potrzeb tych osób⁴². Ponadto Starosta poinformował w piśmie z 21 marca 2025 r.⁴³, iż nie było przypadku zgłoszenia potrzeby udzielenia npp osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową lub doświadczającymi trudności w komunikowaniu się, o których mowa w art. 8 ust. 8 unpp.

Zgodnie z informacją udostępnioną na stronie BIP⁴⁴, na terenie powiatu człuchowskiego w 2025 r. funkcjonują dwa punkty: punkt nieodpłatnej pomocy prawnej oraz punkt nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Godziny dyżurów poszczególnych punktów odpowiadają dyspozycji zawartej w art. 8 ust. 3 unpp, tj. w trybie pracy 5 dni w tygodniu po minimum 4 godziny dziennie. Należy zauważyć, że oba z powyższych punktów są dostępne w godzinach przed i popołudniowych, co umożliwia zainteresowanym skorzystanie z pomocy prawnej przez osoby o różnych aktywnościach zawodowych.

Analizy części A Kart pomocy za I kw. 2025 roku dokonano na podstawie doboru próby. Do kontroli wylosowano 48 kart⁴⁵, co stanowi 20% spośród 239 kart pomocy

⁴⁰ Materiały promocyjne system NPP/NPO przekazane instytucjom powiatu człuchowskiego w 2024 r. , akta kontroli str. 813-898

⁴¹ <https://bip.koczala.pl/dokumenty/menu/92>

⁴² <https://bip.powiatczluchowski.org.pl/arttykul/nieodplatna-pomoc-prawna-i-nieodplatne-poradnictwo-obywatelskie-w-powiecie-czluchowskim>

⁴³ Pismo Starosty Człuchowskiego z 21 marca 2025 r., akta kontroli str. 34-38

⁴⁴ <https://bip.powiatczluchowski.org.pl/arttykul/nieodplatna-pomoc-prawna-w-2024-roku>

⁴⁵ Karty porad część A wylosowane do kontroli: I kw. 2025 r. - 2353007-1, 2356908-1, 2358747-1, 2363815-1, 2368478-1, 2369325-1, 2372071-1, 2375783-1, 2380614-1, 2380857-2, 2386179-1, 2391845-1, 2394098-1, 2396498-1, 2404480-1, 2404960-1, 2405199-1, 2407080-1, 2414242-1, 2416436-1, 2418579-1, 2419211-1, 2422108-1, 2425034-1, 2427310-

znajdujących się w systemie i ujętych jako gotowe w I kwartale. Kontrola wykazała, że porady prawne były udzielane, stosownie do art. 5 ust. 1 unpp osobiście przez adwokata lub radcę prawnego i doradcę obywatelskiego oraz, że poza 1 sytuacją nie zaistniały przypadki, o których mowa w art. 5 ust. 4 unpp, tj. nie było konieczności informowania osoby uprawnionej o możliwości uzyskania innej stosownej pomocy w jednostkach nieodpłatnego poradnictwa. Ponadto stwierdzono, iż opisy sprawy, a także opisy udzielonej pomocy w 25 przypadkach⁴⁶ formułowane były w sposób hasłowy i składały się zazwyczaj z jednego krótkiego zdania. Zgodnie z treścią § 8 ust. 1 rozporządzenia, wykonawcy pomocy mają obowiązek, aby każdy przypadek udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego był dokumentowany przez wypełnienie Karty pomocy część A. Ww. karty pomocy tworzą dokumentację na okoliczność udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz pozwalają na późniejszą ocenę jej jakości. W związku z powyższym sporządzony opis sprawy i udzielonej pomocy nie powinien być lakoniczny, czy też w ogóle pominięty. Opis ten powinien umożliwiać ustalenie, z jakim problemem do wykonawcy zwróciła się osoba uprawniona oraz jaka pomoc została jej udzielona. Ponadto sposób sporządzenia opisu powinien uniemożliwiać dokonanie, na jego podstawie, identyfikacji tożsamości osoby uprawnionej. Pamiętać należy, że dokumentacja sprawy może być podstawą do oceny jakości wykonywania zadań od strony merytorycznej oraz do rozliczenia umowy zawartej przez powiat z wykonawcą.

Stosownie do art. 11 unpp, w celu zapewnienia profesjonalnego i rzetelnego świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego Wojewoda corocznie dokonuje oceny wybranych porad i weryfikacji organizacji pozarządowych świadczących poradnictwo obywatelskie. Stwierdzić zatem należy, iż dokumentowanie pomocy nie jest wyłącznie narzędziem statystycznym, ale przede wszystkim jest to narzędzie umożliwiające kontrolę jakości udzielanych porad, dlatego tak istotne jest aby dokładnie opisywane były nie tylko zgłoszone sprawy, ale i udzielone porady⁴⁷.

Prowadzone na miejscu czynności kontrolne wykazały, że w kontrolowanym okresie, beneficjenci pomocy wypełnili i przekazali w I kwartale 2025 r. 44 części B Kart pomocy⁴⁸, wszystkie dotyczyły punktu zlokalizowanego w Debrznie. W wyniku doboru próby do kontroli wylosowano 9⁴⁹ części B Kart pomocy, stanowiących 20 % badanej populacji. Ustalono,

1, 2429776-1, 2431568-1, 2435652-1, 2437809-1, 2440265-1 2447407-1, 2449970-1, 2452419-1, 2453162-1, 2461512-1, 2464248-1, 2464295-1, 2464357-1, 2467144-1, 2472355-1, 2472355-2, 2474651-1, 2478053-1, 2480864-1, 2485055-1, 2487082-1, 2488676-1 i 2490243-1

⁴⁶ Nr kart porad część A z uwagami dot. wypełnienia pkt 7 i 8: 2353007/1, 2356908/1, 2358747/1, 2368478/1 2363815/1, 2372071/1, 2380614/1, 2380857/2, 2391845/1, 2394098/1, 2404480/1, 2407080/1, 2414242/1, 2418579/1, 2419211/1, 2427310/1, 2429776/1, 2440265/1, 2452419/1, 2453162/1, 2461512/1, 2472355/1, 2474651/1, 2472355/2, 2485055/1

⁴⁷ Interpretacja Ministerstwa Sprawiedliwości zamieszczona w systemie teleinformatycznym do obsługi NPP/NPO w „Bazie wiedzy”, akta kontroli str. 793-795

⁴⁸ Wykaz Kart pomocy części B, akta kontroli str. 728

⁴⁹ Karty pomocy część B wylosowane do kontroli: 151913, 151919, 151920, 151924, 151935, 151936, 151950, 151954 i 151956, akta kontroli str. 731-757

że został zrealizowany obowiązek wynikający z § 8 ust. 9 rozporządzenia, zgodnie z którym starosta umieszcza w systemie teleinformatycznym treść części B Kart pomocy. Zauważyć jednak należy, że zgodnie z ww. przepisem, to starosta odbiera co najmniej raz w miesiącu ww. karty zgromadzone w urnie. Nieprawidłowa jest zatem forma przekazywania kart w przypadku punktu prowadzonego przez organizację pozarządową tj. wyjmowanie przez pracownika stowarzyszenia kart z urny a następnie przesyłanie ich w zamkniętej kopercie do starostwa⁵⁰. Stosownie do § 5 ust 4 pkt 5 rozporządzenia urna powinna być zamknięta, a co się z tym wiąże wyłącznie upoważniony pracownik starostwa może odebrać przedmiotowe opinie. Dodatkowo ustawodawca w § 8 ust 7 wyraźnie wskazał, że gdy osoba uprawniona wyrazi zgodę na wypełnienie części B Karty pomocy, zapewnia się jej miejsce i warunki do anonimowego jej wypełnienia, a także, co istotne, osoba udzielająca nieodpłatnej pomocy prawnej, osoba świadcząca nieodpłatne poradnictwo obywatelskie i mediator nie mają dostępu do zawartości tej urny.

Ponadto zgodnie z oświadczeniem Starosty⁵¹ wypełniono dyspozycję zawartą w § 9 rozporządzenia, która obliuguje starostę do przekazania co najmniej raz w miesiącu dziekanom właściwej okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych oraz właściwej organizacji pozarządowej zawartych w części B kart pomocy opinii osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonym poradnictwie obywatelskim.

Stosownie do § 8 ust 9 rozporządzenia opinie zawarte w części B Kart pomocy stanowią podstawę przeprowadzenia analizy, o której mowa w art. 7 ust 5 unpp, przekazywane są także organizacji pozarządowej do wykorzystania w ramach sprawowanej kontroli nad wykonywaniem umowy. Starosta odpowiadając na pytanie dotyczące przeprowadzania analizy omawianych opinii wyjaśnił, że części B kart pomocy są analizowane przez pracownika starostwa – „koordynatora NPP”⁵². Nie przedłożono jednak kontrolującym żadnej dokumentacji, która potwierdzałaby wykonywanie ww. czynności. Podkreślić w tym miejscu należy, iż celem nadrzędnym dokonania takiej analizy, wynikającym z art. 7 ust 5 unpp, jest potrzeba wprowadzenia przez starostę usprawnień oraz podniesienie jakości nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Na podstawie dokonanych ustaleń kontrolowany obszar oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

⁵⁰ Pismo Starosty Człuchowskiego z 21 marca 2025 r., akta kontroli str. 34-38

⁵¹ jw.

⁵² jw.

4. Położenie oraz wyposażenie lokalu (punktu) i poczekalni

Na terenie powiatu człuchowskiego znajdują się następujące punkty świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej/nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego:

- punkt nieodpłatnej pomocy prawnej w Człuchowie, przy al. Wojska Polskiego 5, prowadzony przez adwokatów i radców prawnych;
- punkt nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w Debrznie, przy ul. Ogrodowej 26, prowadzony przez Stowarzyszenie „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno”.

Sprawdzenie dostosowania przez powiat człuchowski lokali, w których prowadzona jest nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie do wymagań ustawowych, przeprowadzono w oparciu o wizje lokalne obu punktów przez kontrolujących w obecności przedstawiciela powiatu, jak również poprzez samocenę dokonaną przez Starostę na podstawie list kontrolnych⁵³, weryfikujących wyposażenie punktów w Człuchowie oraz Debrznie. Z przeprowadzonych wizji lokalnych sporządzone zostały protokoły stanowiące akta kontroli⁵⁴.

Punkt zlokalizowany w Człuchowie, w budynku PCPR, wizytowany 7 maja 2025., spełniał wszystkie wymagania nałożone ustawą oraz rozporządzeniem⁵⁵, w tym dot. położenia lokalu, wyposażenia punktu i jego poczekalni. Punkt, mimo usytuowania na I piętrze, umożliwiał dostęp dla osób niepełnosprawnych, poprzez udostępnienie dodatkowego lokalu na parterze budynku PCPR. Starosta złożył wyjaśnienie⁵⁶ w zakresie dodatkowego lokalu, w którym to informuje, iż wydał Zarządzenie nr 41/2024 z dnia 30 października 2024 r. w sprawie określenia punktów nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, a także harmonogramu na 2025 r., gdzie w pkt 3 zapisano: „...Uwzględniając konieczność zapewnienia łatwego dostępu osób niepełnosprawnych w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej w Czuchowie przy al. Wojska Polskiego 5, nieodpłatna pomoc prawna dla osób niepełnosprawnych będzie świadczona również w pok. Nr 1, znajdującym się na parterze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Człuchowie.” Takie rozwiązanie przyjęto z uwagi na zlokalizowanie punktu na I piętrze budynku.”

Punkt zlokalizowany w Debrznie wizytowany 9 maja br. spełniał również wymagania nałożone ww. przepisami prawa za wyjątkiem skrzynki na Karty pomocy część B, która nie posiadała bezpiecznego zamknięcia. Zdaniem kontrolujących, istniejąca skrzynka wymaga wymiany na skrzynkę spełniającą wymogi zawarte w rozporządzeniu lub uzupełnienia w zakresie bezpieczeństwa. Pomimo znacznego oddalenia od centrum Debrzna, punkt znajdujący się na parterze budynku, przy ul. Ogrodowa 26, wpisuje się w zakres wymogów położenia lokalu, tj. znajduje się nieopodal Ośrodka Pomocy Rodzinie, co wypełnia

⁵³ Listy kontrolne punktów w Człuchowie i Debrznie, akta kontroli str. 51-54

⁵⁴ Protokoły z oględzin, akta kontroli str. 55-58

⁵⁵ Art. 13 ust. 1 unpp i § 5 rozporządzenia

⁵⁶ Pismo Starosty Człuchowskiego z 3 czerwca 2025 r., akta kontroli str. 813-898

Wydział Kontroli

Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku
ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk
tel.: 58 30 77 368, e-mail: wk@gdansk.uw.gov.pl
<https://www.gov.pl/web/uw-pomorski>

dyspozycję art. 8 ust. 10 unpp. Zarówno punkt, jaki i poczekalnia wyposażone są w niezbędne urządzenia i informacje, także w zakresie dostępu dla osób niepełnosprawnych. Budzi jednakże wątpliwość brak dostępu przez osoby niepełnosprawne, w szczególności poruszające się na wózku inwalidzkim, do dodatkowego lokalu, w przypadku wystąpienia potrzeby mediacji. Lokal ten znajduje się na pierwszym piętrze budynku, do którego prowadzą schody, przy równoczesnym braku widny dla osób niepełnosprawnych, czym naruszony został wymóg zapisany w § 3 ust 2 rozporządzenia. W trakcie wizji lokalnej stwierdzono, iż na drzwiach wejściowych do budynku umieszczono zewnętrzną tablicę informacyjną, zgodną z zapisami § 5 ust. 4 rozporządzenia oraz wewnętrzną tablicę na drzwiach wejściowych do punktu – lokalu.

Reasumując dokonane ustalenia należy stwierdzić, iż wszystkie weryfikowane punkty usytuowane są zgodnie z zapisami art. 8 ust. 10 unpp, tj. w zakresie dostępu dla osób uprawnionych, w szczególności dotyczących dogodnych połączeń komunikacyjnych na terenie powiatu. Lokale te zostały poprawnie oznakowane w widoczny sposób na zewnętrznych drzwiach wejściowych do budynku oraz na wewnętrznych drzwiach wejściowych do punktu. Lokale, w których zlokalizowane są punkty nieodpłatnej pomocy stanowiły wyodrębnione pomieszczenia zapewniające dyskretność i poufność stosownie do zapisów § 5 ust. 5 rozporządzenia, a przebywanie w nich jest możliwe wyłącznie dla osób uprawnionych. Pomieszczenia wyposażone zostały w wymagane urządzenia, tj.: komputer z dostępem do edytora tekstów oraz systemów informacji prawnej..., w urządzenia wielofunkcyjne wyposażone w drukarkę ze skanerem, a także zapewniono dostęp do instalacji energetycznej, telekomunikacyjnej, telefonu oraz do dostępu do Internetu. W trakcie czynności kontrolnych stwierdzono, iż ww. sprzęt komputerowy, w punkcie w Debrznie, zgodnie z zapisami §1 pkt 9 zawartej umowy zapewniła organizacja pozarządowa, wyłoniona w otwartym konkursie ofert, tj. Stowarzyszenie „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno” – co jest naruszeniem zapisów rozporządzenia § 5 ust. 1 pkt 1. Ponadto w lokalach tych znajdowały się miejsca siedzące przeznaczone dla osób oczekujących na poradę, a także meble umożliwiające bezpieczne przechowywanie dokumentów zawierających dane osobowe, o których mowa w § 5 ust. 2 rozporządzenia. Ustalono również, że w poczekalniach do punktów znajdowały się informacje o dniach i godzinach przyjmowania oraz o sposobach zapisu na poradę, jak również znajdowała się lista jednostek udzielających nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 8a ust. 1 unpp i § 5 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia. Kontrola wykazała także, iż budynki, w których usytuowane są lokale mimo ww. uwag są dostosowane do świadczenia usług dla osób z niepełnosprawnościami, w szczególności poruszającymi się na wózku inwalidzkim, mowa tu o punkcie w Człuchowie zlokalizowanym na I piętrze budynku PCPR, posiadający dodatkowy lokal na parterze budynku. Budzi wątpliwości, jak już wyżej zasygnalizowano, dodatkowy lokal na mediację usytuowany na I piętrze budynku w Debrznie. Ponadto w trakcie wizji

Wydział Kontroli

Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku
ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk
tel.: 58 30 77 368, e-mail: wk@gdansk.uw.gov.pl
<https://www.gov.pl/web/uw-pomorski>

lokalnej stwierdzono udostępnienie wszystkich czterech rodzajów kart informacyjnych⁵⁷ w obu punktach, w ślad za zapisami § 5 ust. 4 pkt 3 i § 6 rozporządzenia. Należy także zauważyć, iż urna na części B Karty pomocy w Debrznie nie spełniała warunków w zakresie bezpieczeństwa określonych w § 5 ust. 4 pkt 5 rozporządzenia.

Na podstawie dokonanych ustaleń kontrolowany obszar oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. niewyłonienie zgodnie z zapisami art. 11 ust. 12 pkt 1 unpp, w terminie do 30 listopada 2024 r. organizacji pozarządowej realizującej przedmiotowe zadania,
2. brak potwierdzenia zamieszczenia informacji o wynikach konkursu zgodnie z zapisami art.13 ust. 3 pkt 2 i 3 udpp na stronie internetowej oraz na tablicy informacyjnej powiatu,
3. niezawarcie w umowach z adwokatami i radcami prawnymi szczegółowych zapisów dot. sposobu organizowania w punktach spotkania z mediatorem - art. 6 ust. 2 pkt 6a unpp oraz sposobu użytkowania lokalu - art. 6 ust. 2 pkt 3 unpp,
4. niezawarcie w umowie Stowarzyszeniem „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno” szczegółowych zapisów dot. sposobu użytkowania lokalu - art. 6 ust. 2 pkt 3 unpp,
5. zawarcie w umowach zapisów nakładających obowiązek zapewnienia przez Stowarzyszenie „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno” we własnym zakresie komputera przenośnego z dostępem do systemów informacji prawnej lub innych programów (systemów) koniecznych do świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej/nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, co jest naruszeniem zapisów określonych w § 5 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia,
6. nieprzekazanie do upublicznienia (brak publikacji) listy nieodpłatnego poradnictwa na stronach internetowych w pozostałych gminach powiatu człuchowskiego, tj. w: Gminie Czarne, Gminie Rzeczenica, Gminie Przechlewo oraz w gminie miejskiej i wiejskiej Człuchów - co stanowi naruszenie zapisów art. 8a ust. 4 pkt 1 unpp,
7. niedostosowanie dodatkowego lokalu w Debrznie, w którym zamierza się prowadzić mediacje do potrzeb osób niepełnosprawnych, co stanowi naruszenie zapisów § 3 ust. 2 rozporządzenia,
8. niedostosowanie urny na części B Karty pomocy w Debrznie do wymogów § 5 ust. 4 pkt 5 rozporządzenia, w części dot. braku możliwości zamknięcia,
9. brak nadzoru nad prawidłowym wypełnianiem Karty pomocy część A, w pkt. 7 i 8, tj. w zakresie opisu sprawy i opisu udzielonej porady,
10. umożliwienie dostępu dla Stowarzyszenia „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno” do skrzynki na Karty pomocy B, zlokalizowanej w punkcie w Debrznie

⁵⁷ Karta Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Karta Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego, Karta Nieodpłatnej Mediacji i Karta Poradnictwa dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem

i przekazywanie przez nią kart do powiatu - § 8 ust. 9 w związku z § 8 ust. 7 rozporządzenia,

11. brak pełnej kontroli i nadzoru nad realizacją umowy przez organizację pozarządową: Stowarzyszenie „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno” oraz monitoringu zadań wykonywanych przez adwokatów i radców prawnych - art. 11 ust. 8 unpp i art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych.

Przyczyną powyższych nieprawidłowości jest niezachowanie staranności proceduralnej, nieprawidłowa interpretacja przepisów unpp oraz zaniedbania w zakresie zarządzania zleconym zadaniem, w tym wakat na stanowisku pracy odpowiedzialnym za realizację ww. zadania.

Skutkiem powyższych nieprawidłowości jest naruszenie przepisów unpp i udpp oraz rozporządzenia.

Osoby odpowiedzialne: Starosta, jako kierownik jednostki, a także pracownicy merytoryczni wykonujący zadania objęte kontrolą, w których stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena kontrolowanej działalności: negatywna

Zalecenia i wnioski:

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej⁵⁸ (dalej: ustawa o kontroli), zalecam:

- 1) wyłaniać w terminie do 30 listopada każdego roku organizację pozarządową realizującą zadania w zakresie świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej/nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, zgodnie z zapisami art. 11 ust. 12 pkt 1 unpp,
- 2) dokumentować zamieszczenie ogłoszenia o wynikach otwartego konkursu ofert,
- 3) w umowach z organizacją pozarządową zawierać zapisy dot. sposobu użytkowania lokalu - art. 6 ust. 2 pkt 3 unpp,
- 4) odstąpić od zawierania w umowach z organizacją pozarządową zapisów nakładających obowiązek zapewnienia we własnym zakresie komputera przenośnego z dostępem do systemów informacji prawnej lub innych programów (systemów) koniecznych do świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej/nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, co jest naruszeniem zapisów określonych w § 5 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia,

⁵⁸ t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 224

- 5) udostępniać listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa w celu upublicznienia na stronach internetowych wszystkich urzędów gmin zlokalizowanych na terenie powiatu - art. 8a ust. 4 pkt 1 unpp.
- 6) monitorować prawidłowość wypełniania Kart pomocy część A pkt 7 i 8, tj. w zakresie opisu sprawy i opisu udzielonej porady.
- 7) zwiększyć nadzór nad realizacją umów przez adwokatów oraz radców prawnych,

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli, formułuję następujące wnioski:

- 1) dostosować do wymogów § 5 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia dodatkowe pomieszczenie, które wyznaczono dla potrzeb prowadzenia mediacji w przypadku osób niepełnosprawnych,
- 2) wprowadzić kontrolę wykonywania umowy przez organizację pozarządową wraz z dokumentowaniem podjętych czynności.

W związku z przedłożeniem przez Starostę aneksów do umów z adwokatami i radcami prawnymi⁵⁹ oraz wymianą urny na części B Kart pomocy⁶⁰ odstępuje się od formułowania zaleceń pokontrolnych dla nieprawidłowości wskazanych w pkt 3, 8 i 10.

Na podstawie art. 49 ustawy o kontroli w zw. z art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy o kontroli proszę o przedstawienie **w terminie 60 dni od daty otrzymania niniejszego dokumentu**: informacji o sposobie wykonania wyżej wskazanych zaleceń, wykorzystania wniosków lub o przyczynach ich niewykorzystania.

Wojewoda Pomorski

Beata Rutkiewicz

/dokument podpisany elektronicznie/

⁵⁹ Pismo Starosty Człuchowskiego z 28 maja 2025 r., akta kontroli str. 784-791

⁶⁰ Pismo Starosty Człuchowskiego z 3 lipca 2025 r., akta kontroli str. 946-950